

Utbildningsinspektion i Mörlandaskolan, förskoleklass och grundskola årskurserna 1–6 samt obligatoriska särskolan årskurserna 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	3
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Mörlandaskolan den 18 och 19 januari 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)). Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Herrljunga kommun och Mörlandaskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Mörlandaskolan intervjuades elever, personal och rektorer samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns vid skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorerna har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Mörlandaskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	68
Förskoleklass	14
Grundskola	142
Obligatoriska särskolan	11

Mörlandaskolan är belägen mellan Ljung och Annelund, två mindre samhällen i Herrljunga kommun. Verksamheten är organiserad i åtta åldershomogena grupper från förskoleklass till årskurs 6. Vid Mörlandaskolan finns också kommunens särskola för elever i årskurserna 1–6. Skolbarnsomsorgen är uppdelad på två avdelningar, en för barn i förskoleklassen och årskurs 1 och en för elever i årskurs 2 och uppåt. Mörlandaskolan har också förskoleverksamhet med tre avdelningar för barn 1–5 år.

Skolgården har stora lekytor som består av asfalt, grus och gräsområden. Skolan invigdes för drygt 30 år sedan och har en aktiv föräldraförening.

Efter årskurs 6 flyttar eleverna från Mörlandaskolan till Altorpskolan i kommunens centralort, Herrljunga.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Mörlandaskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Mörlandaskolan är en väl fungerande skola som erbjuder en utbildning som i huvudsak uppfyller statens krav utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar. Eleverna utvecklar normer och värden som ligger väl i linje med dem som skolan skall främja.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Grundskoleelever har under längre tid än sex månader fått utbildning i obligatoriska särskolan efter den skolformens kursplaner (3 kap. 6 § skollagen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör analysera elevernas resultat och utreda hur man kan arbeta för att förbättra dem.
- Skolan bör vidareutveckla den systematiska uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling och göra bedömningar i relation till målen även i andra ämnen än svenska, matematik och engelska.
- Skolan bör arbeta vidare med att för eleverna förtydliga de mål för utbildningen som finns i läroplan och kursplaner.
- Skolan bör utveckla elevernas inflytande över det egna lärandet.

- Skolan bör utveckla samverkan mellan förskoleklass, fritidshem och skola.
- Skolan bör arbeta för att utveckla elevernas individuella utvecklingsplaner.
- Skolan bör analysera elevernas uppnådda resultat i syfte att utveckla verksamheten.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Elevernas kunskapsutveckling följs upp på olika sätt genom exempelvis diagnostiska test och samtal. De nationella ämnesproven för årskurs 5 i svenska, engelska och matematik genomförs vid skolan. För de elever som inte uppnår målen upprättas åtgärdsprogram. Elevernas resultat från de nationella ämnesproven i årskurs 5 rapporteras till den centrala förvaltningen. Kommunens sammanställning av resultat från de nationella ämnesproven för perioden 2004–2006 visar att ca 90 procent av eleverna vid Mörlandaskolan uppnår målen för ämnet svenska och ca 80 procent målen för matematik och engelska. Flickor och pojkar uppnår ett likvärdigt resultat i svenska, men pojkarna uppnår ett något högre resultat än flickorna i matematik och engelska. I skolans kvalitetsredovisning finns inga resultat redovisade och därför heller ingen analys eller presentation av hur skolan arbetar för en ökad måluppfyllelse. Inspektörerna bedömer att skolan bör analysera elevernas resultat och utreda hur man kan arbeta för att förbättra dem.

Bedömning av kunskapsutvecklingen i övriga ämnen förekommer i liten omfattning såväl vid dokumentation som vid utvecklingssamtal. Då det i dagsläget inte finns något strukturerat uppföljningssystem för elevernas kunskapsutveckling i relation till läroplans- och kunskapsmålen i samtliga ämnen är det viktigt att detta kommer till stånd. Inspektörerna bedömer att skolan bör vidareutveckla den systematiska uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling och göra bedömningar i relation till målen även i andra ämnen än svenska, matematik och engelska.

Eleverna upplever att de lär sig mycket i skolan och säger att de trivs. De elever som intervjuas vid Mörlandaskolan har svårt att beskriva vilka mål de skall nå. Mål diskuteras ibland enligt eleverna. Några säger sig känna till kursplaner och läroplan. Andra är medvetna om vilka kunskaper de kan förväntas nå. Denna kunskap varierar mycket mellan elevgrupperna. Inspektörerna bedömer att Mörlandaskolan har goda ambitioner, men bör arbeta vidare med att för eleverna förtydliga de mål för utbildningen som finns i läroplan och kursplaner.

Utifrån intervjuer och observationer under inspektionen får inspektörerna uppfattningen att eleverna trivs i skolan och att de känner sig trygga. Inspektörerna möter trevliga och öppna elever. Eleverna är positiva till sin skola, de tycker att de har bra lärare och att de får lära sig mycket. De uppger att det sällan förekommer bråk och att om det skulle uppstå fall av mobbning skulle personalen ta tag i problemen direkt. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med normer och värden har skapat ett gott socialt klimat i skolan.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen,

individ Anpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skollledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt läroplanen skall skolan utveckla elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former. Även grundskoleförordningen anger att eleverna skall ges tillfälle att tillsammans med läraren behandla frågor av gemensamt intresse för eleverna. Denna träning görs bland annat genom klassråd, varifrån eleverna för sina synpunkter vidare till elevrådet. Eleverna berättar att vid elevrådets möten pratar de bland annat om skolans regler och hur de skall vara mot varandra. De har påverkat beslut om inköp av bollar och andra saker som de tycker behövs i skolan. Eleverna i elevrådet är stolta över sitt uppdrag. Inspektörernas bedömning är att Mörländaskolan ger eleverna träning i att delta i demokratiska beslutsprocesser och därmed möjlighet att känna att de kan påverka och vara delaktiga i verksamheten.

Enligt intentionerna i läroplanen skall elevernas möjlighet till inflytande utvecklas så att eleverna i högre grad, och efter ålder och mognad, får inflytande över sitt lärande. Undervisningen skall bedrivas så att eleverna, genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen, kan utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar. Intervjuer, observationer och samtal visar att elevernas inflytande över innehåll och arbetsformer i den dagliga undervisningen varierar beroende på vilka lärare de har. En del av arbetet med att få eleverna att känna att de har inflytande över sitt lärande görs i utvärderingsböcker som flera av elevgrupperna skriver varje vecka. Undervisningen beskrivs emellertid av några elever som i stort sett lärarstyrd. Ramarna samt innehållet bestäms i de flesta fall av lärarna. Vid start av nya arbetsområden är eleverna delaktiga och påverkar innehållet enligt personalen. Inspektörernas intryck är att personalen är aktivt intresserad och arbetar för att elevernas möjlighet till inflytande över sitt eget lärande skall öka. Inspektörerna bedömer att eleverna har ett visst inflytande över den dagliga undervisningen, men att skolan bör utveckla elevernas inflytande över det egna lärandet ytterligare.

Skolan arbetar aktivt mot alla former av kränkande behandling, mobbning och trakasserier. Elever har utbildats till kamratstödare. Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall följas upp varje år. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling. Den 15 oktober 2006 trädde nya bestämmelser i kraft som innebär att likabehandlingsplanen skall upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande skall anpassas efter deras ålder och mognad.

Mörlandaskolan har vid inspektionen en likabehandlingsplan. Eleverna har inte medverkat vid framtagandet av planen. I planen anges åtgärder för att förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling. Dessa åtgärder är dock inte konkret kopplade till behoven vid Mörlandaskolan. Se vidare kommunrapporten.

Organisation och arbetssätt

Personalen är organiserad i fyra arbetslag: F-3, 4-6, särskolepersonalen respektive lärare i slöjd samt idrott och hälsa. Skolbarnsomsorgen är inte representerad i skolans arbetslag.

Ett syfte med att införa förskoleklass var att förskolan och grundskolan skulle närma sig varandra. Förskolepedagogikens betoning av barnets eget utforskande, lek, omsorg och skapande skulle få genomslag i skolan. Enligt lärarna vid Mörlandaskolan sker ytterst liten samverkan mellan förskoleklassen och årskurserna 1-2. Samverkan mellan förskoleklass och årskurs 1 sker företrädesvis vid de tillfällen när förskoleklassen och årskurserna 1-2 gemensamt förlägger sin undervisning till skogen en förmiddag varje vecka. Samverkan sker heller inte mellan fritidshemmet och skolan. Fritidshemspersonalen deltar i mån av tid vid skolans konferenser. Personalens olika kompetenser tas därför inte tillvara och kommer inte fullt ut barnen och eleverna till del. Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla samverkan mellan förskoleklass, fritidshem och skola för att enligt läroplanen berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

Varje elev i grundsärskolan deltar någon gång varje vecka i grundskolans arbete. De deltar även i de teman som grundskolan genomför.

Bedömning och betygssättning

Utvecklingssamtal genomförs en gång varje termin. Utvecklingssamtalet skall, enligt grundskoleförordningen, ge information om och göra elevens utveckling och lärande synligt i relation till såväl läroplanens övergripande mål som mål att uppnå och mål att sträva mot i de olika ämnenas kursplaner. Eleven och vårdnadshavaren skall ha fått sådan information och möjlighet att förbereda sig att de kan ta aktiv del i utvecklingssamtalet. Vid Mörlandaskolan berättar respektive klasslärare om elevens kunskapsutveckling i samband med utvecklingssamtal där föräldrar och elever deltar. Vid utvecklingssamtalet skall läraren i en framtidsytande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. Alla elever vid Mörlandaskolan har, enligt personalen, sedan något år tillbaka en individuell utvecklingsplan som utarbetas i samband med utvecklingssamtalet. I planen finns de mål som eleven, föräldern respektive läraren anser att eleven skall arbeta mot under tiden fram till nästa utvecklingssamtal. I utvecklingsplaner som inspektörerna tagit del av finns kunskapsmål och sociala mål. Det arbete som skall utföras för att målen skall nås ansvarar eleven för. Det framgår inte vilka åtaganden skolan gör för att hjälpa eleven att nå sina mål. Då inspektörerna frågar elever om vilka mål som finns i deras utvecklingsplaner har de ibland svårt att påminna sig om vilka mål de planerat att nå. Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta för att utveckla elevernas individuella utvecklingsplaner.

Enligt de lärare som arbetar med elever i yngre åldrar känner de inte till hur eleverna klarar kursplanernas mål att uppnå i årskurs 5. Inte heller vet de hur det går för eleverna vid betygssättning i årskurs 8 och 9. Detta innebär att lärare

och rektorer går miste om tillfällen till gemensam reflektion över och analys av elevernas samlade resultat och sin egen undervisning. De får inte heller underlag för förbättringar av nya elevers resultat. Inspektörerna bedömer att skolan bör analysera elevernas uppnådda resultat i syfte att utveckla verksamheten.

Mörlandaskolan har en elevvårdsplan som beskriver arbetet med elevvårdsfrågor. För att identifiera och arbeta med elever i behov av särskilt stöd finns en arbetsgång framtagen. Förutom alla dagliga kontakter och samtal avsätter arbetslagen två tillfällen per termin för att tala om elevvård. Konferenser, där elevhälsans personal ingår, hålls en gång per termin för varje arbetslag. Elever i behov av särskilt stöd har åtgärdsprogram enligt personalen. Skolans specialpedagog uttrycker att elever i behov av särskilt stöd får stöd på olika sätt. Enligt personalen gör skolans organisation i arbetslag det möjligt att arbeta flexibelt i olika grupperingar. Det finns också möjlighet till mer individuellt stöd. Inspektörerna bedömer att skolan arbetar systematiskt för att identifiera och arbeta med elever i behov av särskilt stöd.

Kvalitetsarbete och ledning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. skall varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Skolorna i Herrljunga kommun har en gemensam mall för kvalitetsredovisning. Skolornas kvalitetsredovisningar benämns i tidigare versioner verksamhetsberättelse och gäller för kalenderår. De är företrädesvis en beskrivning och utvärdering av utbildningsnämndens mål. Vid samtal med personalen framkommer att arbetet med kvalitetsredovisningen sker genom att varje arbetslag lämnar sin ”kvalitetsredovisning” till rektorn som sammanställer och gör en komprimerad version av skolans kvalitetsarbete. I kvalitetsredovisningen för 2005 finns resultat beskrivna för några nationella och kommunala mål, men inga analyser eller förbättringsåtgärder. Kvalitetsredovisningen blir därför inte något redskap för ökad måluppfyllelse och utveckling av skolan. Skolans kvalitetsredovisning saknar en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningen inte uppfyller kraven i förordningen.

Vid skolan arbetar två rektorer. Rektorerna har pedagogisk utbildning och erfarenhet och har gått den statliga rektorsutbildningen. En av rektorerna har ansvaret för årskurserna 1–6 och dessutom för kommunens 26 dagbarnvårdare. Den andra rektorn ansvarar för grundsärskolans elever i årskurserna 1–6, förskoleklassen, skolbarnsomsorgen och den förskoleverksamhet som hör till skolan. I samtal med rektorerna framgår att de bildar ett ledningsteam där respektive ansvarsområde är tydligt definierat. Enligt rektorerna råder det ingen tveksamhet om ansvarsfördelningen dem emellan. Rektorerna är enligt de intervjuade grupperna väl kända och förtrogna med den dagliga verksamheten, dock är rektorn för sarskolan relativt ny inom sitt ansvarsområde och uttrycker själv sitt behov av kompetensutveckling. Rektorerna initierar och driver pedagogiska frågor i nära samverkan med arbetslagen. Inspektörerna bedömer att skolans rektorer är förtrogna med verksamheten och tydliga pedagogiska ledare.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Eleverna vid Mörlandaskolan har tillgång till utbildning i den omfattning som skall erbjudas enligt de nationella bestämmelserna.

Enligt skollagen kan den som är elev i grundskolan eller motsvarande del av särskolan eller specialskolan på försök under högst sex månader tas emot som elev i en annan av dessa skolformer, om de skolhuvudmän som berörs är överens om detta och barnets vårdnadshavare lämnar sitt medgivande. I Mörlandaskolan finns vid inspektionstillfället två grundskoleelever, som följer undervisningen i en särskoleklass efter obligatoriska särskolans kursplaner. Eleverna har gått där betydligt längre än sex månader utan att vara formellt mottagna i särskolan. Inspektörerna bedömer att skolan inte har följt skollagens bestämmelser vid placering av elever i särskolan.

Samtliga lärare i grundskolan är enligt skollagen behöriga och undervisar till största delen i de ämnen de är utbildade för. Eleverna har möjlighet att under dagen arbeta i olika grupperingar och i mindre grupper. För särskolans elever finns enligt rektorn 2,5 lärartjänster med utbildade lärare utan specialpedagogisk utbildning samt 3 assistenter med olika utbildningar.

Enligt rektorernas uppgifter är lärartätheten i grundskolan läsåret 2006–2007 8,1 lärare per 100 elever. Rikssnittet i Sverige år 2006 är enligt Skolverkets statistik 8,6 lärare på 100 elever.

Inspektörernas bedömning är att eleverna har tillgång till böcker, skrivmaterial och andra hjälpmedel som behövs för att nå de nationella målen.

Fritidshem finns för barn mellan 6 och 12 år som är i behov av fritidshemsplats.

Datum	Ort
2007-05-31	Göteborg

Birgit Persson
Ulla-Britt Norin